

פסטיבל המחול בקאן נפתח במופע של 'הלטאות הכחולות' שנערך על קירותיו וקצה גגו של קומפלקס 'ארמון הפסטיבל', מבנה מודרני לחלוטין בן כחצי מאה, למרות שמו. בעצם, קבוצת הלטאות הכחולות (השם ברבים) מונה רקדן-לוליין-קוריאוגרף יחיד: אנטואן לה מנסטרל [Antoine le Menestrel]. לה מנסטרל, מטפס הרים מקצועי ומדריך טיפוס, התחיל לביים אירועים מול קהל בסביבה אורבנית - ולא דווקא בטבע על צוקים אל מול עיניהם המשתאות של לטאות ועופות פורחים - אחרי שהבין שהוא מתקשר מול אחרים ומול הצוותים הטכניים בשפת גוף ונהנה מיכולתו להעביר להם תחושות ואווירה. "התחלתי לבנות לעצמי מהלכים דרמטיים בדרכי הטיפוס על צוקי פרא, בתחרויות בתחום זה שנעשות מול קהל של אלפים. כשאני תלוי באוויר, אני נמצא באלמנט שלי. על האדמה פחות טוב לי. יש לנו במוח שארית עוד מהתקופה שהיינו שייכים למשפחת הזוחלים, לפני שנעשינו בני אדם." הקירות הם הבמה האנכית שלו ויכולותיו האקרובטיות כמטפס משתלבות היטב באזור החפיפה האפור שבין לוליניות ומחול, במקום בו רקדנים ויוצרים עשויים לגלות, שדרגת חופש חדשה במפלס ההתרחשות, בחלל ההופעה - שינוי כוח הכבידה ובעקבותיו היכולת להתנועע בכיוונים שאינם אפשריים על הרצפה - מציעה תובנות חדשות בנוגע להגדרת המחול. בפסטיבל הקומפלקס, הנמשך שמונה ימים בלבד, היו השנה חמש עשרה להקות ובהן בת-שבע עם "וירוס של אוהד נהרין", בין אלה, כמה להקות שביקרו בעבר בישראל, כמו להקותיהם של נאצ'ו דואטו [Nacho Duato], קרולין קרלסון [Carolyn Carlson], ג'וזף נאד' [Nadj], מאגי מארן [Maguy Marn], ולהקתו של טרו סארינן - קיסם שיניים [Company Tero Saarinen] [Toothpick]. בין הלהקות הנוספות, זו של סטפן פטרוניו [Stephen Petronio] מארה"ב, להקתו של מישל קלמניס [Michel Kelemenis], להקת היפ-הופ מסוגן - קאפיג של מוראד מרזוקי [Kafig - Mourad Merzouki], בלט לורין [CCN Ballet De Lorraine], להקת שרלרואי [Charleroi] של פרדריק פלמאן [Frederic Flamand] ועוד. המופע של להקת שרלרואי הבלגית, או בשמה המלא: [Compagnie Charleroi/Danses-Plan K.] היה במובנים רבים בין הקונטרברסליים

ביותר, בהחלט הפקה שאין להתעלם ממנה או לבטלה במחי יד. פלמאן קיבל לידיו לפני שנים ספורות את מה שהכרנו בעבר כלהקת הבלט וואלוני, שהלכה ואיבדה את קהלה. הוא הציע מהפך גמור, וכך אכן עשה. להקת הבלט הוסלה לגמרי ובמקומה, בעזרת תקציבים נדיבים, מקיים פלמאן פרויקט אמביציוזי, המבקש לנסח חיבור בין מחול, אמנויות אודיו-ויזואליות וארכיטקטורה, מתוך הערכה ששילוב זה יוביל לביטוי נכון של העידן בו אנו פועלים כיום. עידן טכנולוגי, הנשלט על ידי תקשורת ומדיה, בו מתחדד הצורך לבדוק מרחב נתון בראייה חדשה, תוך התמקדות בגבול שבין מציאות ומציאות מדומה. את החיפוש האסתטי והסמנטי מגדיר פלמאן כ'ארכיטקטורה של המודרנה'. לצורך כך הוא משתף בתהליך העבודה שלו אדריכלים, החל ממשרד האדריכלים האמריקאים דילר וסקופידי [Zaha Hadid+Diller], דרך זהה חדיד [Zaha Hadid], האדריכלית הבריטית ממוצא עירקי, שהפכה לשם זוהר בזירה הבינלאומית עם שיוכה לזרם הזה-קונסטרוקטיביסטי באדריכלות. עכשיו הוא מזמן לצדו אדריכל-צמרת נוסף, ז'אן נובל הצרפתי. פלמאן, יש להודות, בוחר לו אילנות גבוהים להיתלות בהם. עבודתו "Body/Work/Leisure" נערכה בשלושה מפלסים על הבמה הגדולה, שאכלסו במות משנה של פלטפורמות אופקיות, אלכסוניות, עם מחיצות נעות בעלות שקיפות משתנה, מספר מסכי וידיאו גדולים ומראות שהורכבו בזווית שונות. הקונסטרוקציה העצומה הזאת מאפשרת שינוי מתמיד במפלס התנועה והשתקפותה, בין אם ישירות או באמצעות אחת ממצלמות הוידאו הרבות. המצוינות הטכנולוגית, מורכבות הבמה, האפקטים של מכלול אמצעי ההפקה, מרשימים ביותר. רשימת הנושאים עליהם מרפרף פלמאן ארוכה ונוגעת כמעט בכל נושא שעומד היום לדיון, רשימה הנמצאת בכיסו האחורי של כל שמאלן-ירוק-אינטליגנטי-רגיש. לתפיסתו, תהיה בעתיד לארגונו של הזמן המוקדש לעבודה וזה המוקדש לפנאי השלכה על תפיסת הגוף שלנו ועל תפיסת הגוף בכלל. מיחשוב, רישות, גלובליזציה, ניידות, גמישות, תירות מסיבית, צרכנות, עולמות וירטואליים ושיווק תרבות הפנאי, כל אלה יגדירו מחדש את יחסינו

ג'וזף נאד'
Josef Nadj

פרדריק פלמאן
Frédéric Flamand

להקת המחול של הביאנלה בוונציה [Dance Company of La Biennale di Venezia] לקאן הביאה את יצירתה "Light Bringers" (שליחי האור), עם מוסיקה של פיליפ גלאס [Philip Glass]. קרלסון, שקיבלה לידיה את ניהולה של להקת מחול שנוסדה בחסות הביאנלה בוונציה, סיפרה כי היתה מוקסמת ממופעי לייזר של להקות רוק והתקנאה בהם. הגיבוי של הביאנלה אפשר לה לבחון את ניצול האפקטים המרהיבים הללו במסגרת של מופע מחול. אלא שלבד ממנהרות עשן מסתחררות, חופות אור העוטפות את הבמה והקהל, ואשליית ציפה בעשן צבעוני סמיך כמו צמר גפן על מקל, לא השכיחה קרלסון לחבר את הפירוטכניקה לתנועה האופן שכל אחד ממרכיבי המשוואה יתרומם מעבר לגובהו הטבעי.

בעבודה הפותחת במעמדים מרהיבים של הארה והסתרה בצבעים זרחניים, השתמשה קרלסון בדימוי הפניקס, עוף החול האגדי, הקם מן האפר לאחר שעלה בלהבות, למעגל חיים נוסף. קרלסון עצמה, בת 58, עדיין מרשימה מאוד

על הבמה ואישית, היא מנצלת את הטכנולוגיה בקטעי הסולו שלה עד תום. לדאבוננו, מעבר לטריקים של אור וצל יש מחול המבוצע על ידי להקת הביאנלה. הקבוצה בעלת השם המבטיח מתגלה כלהקה רחוקה מבשלות, מיכולות מקצועיות וממיומנויות סטנדרטיות. קרלסון של שנות ה-70 וה-80 היתה אחת היוצרות המקוריות והמרתקות, פרפורמריט אדירה שהתרומה שלה לסוגת תיאטרון-תנועה סוריאליסטי הכתה גלים בביקורה הראשון בישראל (באמצע שנות ה-70). ברירת הביאנלה, בדיעבד, לא היטיבה עימה ולא החייתה את אגדת הפניקס. החוזה שלה בוונציה יסתיים בעוד שנה. ספק אם הקשר יימשך.

עם המציאות. תיאוריה מרתקת, אם כי הוכחה לה לא נמצאה ביצירה עצמה. מה שכן, ניכר מגעו של זיאן נובל האדריכל, שסוגיות אלה הן חלק בלתי נפרד מסדר יומו. יצירותיו הבלתי מתכלות בנקל של נובל חייבות להביא בחשבון את צרכי המשתמש במבנה בעתיד הנראה לעין, מה גם ששנים עוברות בין נביטתו של רעיון אדריכלי לאתר מסוים ועד סיום מימושו בשטח, פרק זמן שחייב המתכנן להיות ער לו. אלה נושאים שאינם חיוניים לעבודתו ואינם נובעים בהכרח מסדר יומו של הכוריאוגרף, שיצירתו כוחה בהיותה מושרשת

פסטיבל קאן דצמבר 2001

אורה ברפמן

בהווה והיא משקפת, לרוב, את סדר היום האינדיבידואלי-פרטי, ולא הציבורי. פלמאן מייצג היום סוג של יוצרים שאינם באים בהכרח מתחום המחול המסורתי הממוסד. שנים הסתובב בשולי פעילות 'פרפורמנס' אלטרנטיבית, בתיאטרון לה מאמא בניו יורק ודומיו, עד שנקרא לדגל. הוא מפצה על חסרים בתחום המחול 'פרופר' בעזרת פיתוח של תמיכה תיאורטית מסיבית בעבודתו והישענות על תיאוריות שמציב לו האדריכל השותף לכל אחד מהפרויקטים וכן על אמצעים טכנולוגיים, והרבה.

מי שנשבתה אף היא בעולם דיגיטלי, לפחות בפן ויזואלי אחד שלו, היתה קרולין קרלסון [Carolyn Carlson] עם להקתה הנוכחית -

נאצ'ו דואטו
Nacho Duato

לאבד את מה שהיה לו מלכתחילה, חוש כביר לקומפוזיציה ולוויזואליות. חלק גדול מהשנה הוא מבלה במזרח אירופה, ומשם הוא שואב את עיקר חומרי יצירתו. רוח זו ניכרת בבירור גם ב"הפילוסופים", עבודתו המשובחת העושה צדק עם מקור השראתו, ברונו שולץ, ששימש מקור השראה גם לעבודותיו של הבמאי-כוריאוגרף הפולני הנפלא תדיאוש קנטור [Kantor]. הכנת המופע ארכה יותר משנתיים בהן עיצב כל פרט וכל 'פריים' בתצלומים הנלווים.

לשאלתי לגבי סיכוייה של העבודה המורכבת הזו להגיע לארץ, הוא היה ספקן. זאת, מפני שלהביא את "הפילוסופים" לכאן, משמעו ניוד התיאטרון כולו, שנאדג' תכנן ובנה בעצמו לצורך המופע, וכל זאת עבור קהל של 120 איש בלבד.

לפני חמש שנים הקים טרו סארינ את להקתו Toothpick. עבודתו הנוכחית לפסטיבל נקראת "קאזה", [Kaze] שפירושו ביפנית 'רוח'.

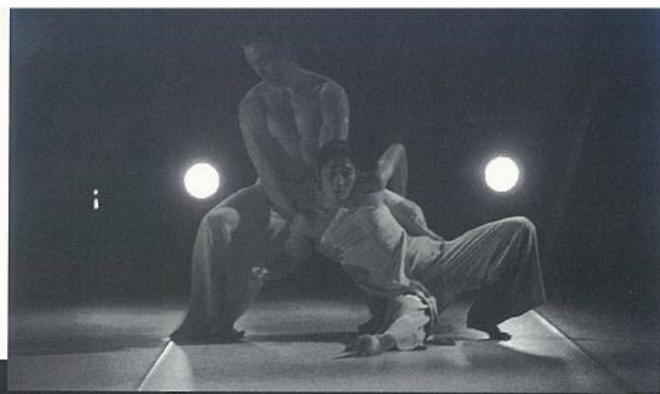
עבודה זו היא פרי שיתוף פעולה עם המוסיקאי היפני יאס קאז [Yas Kaze] ולהקתו, המונה תשעה נגנים מלבדו, יפנים (רובם), וכמה סנגלים. שילוב זה תומך בקבוצה שבה לכלי ההקשה יש מקום מרכזי. יאס קאז, יוצר מצליח כשלעצמו, שיתף פעולה בעבר גם עם הסקסופוניסט וויין שורטר [Wayne Shorter] עם להקת סנקאי ג'וקו [Sankaj Juku] ועם הכוריאוגרף סבורו טשיגאווה [Saburo Teshigawara]. סארינ מוכר בארץ ממספר ביקורים בהם הופיע עם "B12", סולו של הכוריאוגרף הפיני יורמה אוטין [Jorma Uotinen] שזיכה אותו במקום הראשון בתחרות בפריז לפני 13 שנה. בארץ יצר גם את "Flock" ו"UN/DO" - ללהקת בת-שבע.

אמן נוסף שהציג בפסטיבל עבודה שבה שימשה הטכנולוגיה כלי מרכזי הוא ג'וזף נאדג' [Josef Nadj], שביקר בארץ מספר פעמים במסגרת פסטיבל ישראל. כאן הוא מציג בבכורה עולמית את "Les Philosophes" (הפילוסופים) בהשראת הסופר-אמן הפולני, שנרצח בתקופת השואה, ברונו שולץ [Bruno Schulz].

המופע כולו נערך על במת עץ לא גדולה שסביבה כחמש שורות של כיסאות עץ סדורים במעגל מושלם. בסך הכול 120 כיסאות ישנים שונים שליקט נאדג'. את מעגל הצופים תוחם פרוזדור עגול ורחב שבו תצוגה המוקרנת על גבי 24 מסכי וידאו הדורשים כ-60 שניות צפייה בכל אחד מהם, כדי לראות את מה שכמעט אינו קורה בהם. ביקור ב'תערוכה' הוא חלקו הראשון של המופע, אחריו יושב הקהל לצפות בסרט המוקרן על מסך גדול וקרוב; מול כל אחד מארבעת פלחי מעגל הקהל, מוצב מסך נפרד, והמסכים מקיפים את הבמה כולה. בסרט שחור-לבן, שאורכו כ-30 דקות, חוזר הקהל ומתוודע לפיתוח הקשר שבין הדמויות והדימויים שאותם פגש קודם לכן, בתערוכת מסכי הווידאו. רק אז מוסרים המסכים ומתחיל הפרק השלישי של העבודה, שנערך על הבמה ובשוליה, בהשתתפותן של דמויות אותן פגשנו כבר בסרט וקודם לכן על מסכי הווידאו.

לבמה עצמה כמה פתחים נסתרים המאפשרים גיחה אליה וממנה לחלל התת-בימתי, אותם מנצל נאדג' היטב לצורך יציאות הזוויות, שהולמות את האווירה הסוריאליסטית של "הפילוסופים". זו ללא ספק אחת מעבודותיו היותר מרשימות של נאדג'. בעבודה לוקחים חלק חמישה גברים, כולל הוא עצמו ושלושה נגנים. אף אחד מהם לא צעיר במיוחד, חלקם הולכים איתו יחד כבר שנים. לאף אחד מהם אין גינוני רקדנות, למען האמת, חלקם לא באים במקור מתחום המחול, אלא כנאדג' עצמו, מהתיאטרון. נאדג', יליד יוגוסלביה, למד בבית ספר גבוה לאמנות בבודפשט, שם החל לקחת שיעורי משחק, נוסף לאימוניו בקרב מגע. רק אחרי שהגיע לפריז ב-1980 כדי להשתלב בתיאטרון, גילה את עולם תיאטרון המחול. שש שנים לאחר מכן הקים את להקתו. אחרי שנה יצר את "ברווז נוסח פקין", כרטיס הביקור שסלל בפניו את דרכו בעולם המחול. זה שש שנים שהוא מנהל את המרכז הלאומי לכוריאוגרפיה באורליאן [CCN D'Orleans].

נאדג' מצליח ללכת קדימה עם הזמן בלי

טרו סארין
Tero Saarinen

התקיימה יום לאחר סוף שבוע רווי דמים ואלימות, עם פיגוע קשה במרכז ירושלים ולמחרת פיגוע הדמים בחיפה. הם נראו לי דרוכים כמו קפיץ על סף פקיעה. גם אני הרגשתי כך, ויש להניח שלא הייתי הצופה האובייקטיבי הממוצע, האופייני לאנשי קאן השבעים, שלא מעט מהם עטו את חשבון הבנק שלהם על הכתפיים. הטקסט המתגרה של פטר הנדקה [Peter Handke] נשמע מנומס יותר בגרסתו הצרפתית, גם לעלבונות יש יותר שיק בצרפתית. אבל האגרופים המונפים של הרקדנים על רקע המוסיקה של חביב אללה גימאל [Habib Alla Jamal] ירדו חדרי בטן. על איורי הקיר האחורי שאותו ממלאים הרקדנים בגרפיטי של גיר, התווסף שם שלא היה שם במקור - מארי, מעין תפילת החלמה למרי קאגיווארה [Mari Kagiwara], שהלכה לעולמה שבועיים לאחר מכן.

סטפן פטרוניו
Stephen Petronio

עבודתו "קאזה" מושפעת מאוד מהמוסיקה ומהאווירה המיוחדת של הלהקה ולמרות זאת, גם כאן, משאיר טרו חותם אישי בלתי נמנע, זה המצוי גם בעבודותיו הקודמות שבהן יש איזו ליריות, תום ויושרה, המהווים חלק בלתי נפרד מאישיותו, מעין שכבת יסוד. מופעים אלה, כמו רוב המופעים האחרים בפסטיבל, מגדירים את טווח המחול העכשווי המצוי על גווניו. אחד הקווים המשותפים הוא שהעבודות מאפיינות את הלהקה עצמה, מאחר שהן פרי השפעתו של יוצר מרכזי שמוכיל אותה מבחינה אמנותית; זאת, למעט להקת בלט לורין, שהיא כיום להקה רפרטוארית, גם אם לא קלאסית כפי שהיתה עד כניסתו של מנהלה הנוכחי, ידידיה דשאמפ [Didier Deschamps], שמושך לכיוון מודרני עם עבודות של קנינגהם וקרול ארמיטאג' לדוגמה.

על רקע אלה, להקת בת-שבע שהופיעה עם "וירוס של אוהד נהרין" לא רק שנתנה 'פייט' טוב לכל השאר, אלא שמכל מופעי הפסטיבל, התרשמתי כי עבודה זו הותירה את הרישום החזק והעמוק ביותר בקרב אנשי המחול הרבים שסבבו בפסטיבל. כמוכן ש"וירוס" מוכר לי ממספר צפיות בארץ, אבל בקאן ה"וירוס" היה חזק יותר, נושך יותר, מחובר יותר למציאות הפוליטית הקשה שלנו. הרקדנים הנפלאים נדמו כרוקדים על קצות עצבים חשופים, עם כל הכאב, הפחד וההתרסה, ונתנו מעצמם עד הסוף. ההופעה